

דף קל.

עין משפט א.

אה"ע סימן מט מעיף ב

ב. המקדש אשה וחזר בו מיד תוך כדי דיבור, ואמר המעות יהיו מתנה, אין חזרתו כלום וצריכה גט^ה.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן רפא מעיף א

א. אין אדם יכול להוריש מי שאינו ראוי ליורשו, ולא לעקור הירושה מהיורש^ט בין שציוה כשהוא בריא או שכיב מרע בין בכתב או בע"פ.

וע"כ האומר איש פלוני בכורי לא יטול פי שנים, או איש פלוני בני לא ירש עם אחיו לא אמר כלום^י.

איש פלוני ירשני במקום שיש לו בת, או בתי תירשני במקום שיש לו בן לא אמר כלום.

ב. היו לו יורשים רבים כגון הרבה בנים או אחים או בנות ואמר כשהוא

ה. והוי קידושין מדאורייתא כמבואר בסי' ל"ח בב"ש, והב"ח כתב בשם הריב"ש דאפי' להחמיר לא הוי כדיבור. וכתב הריב"ש בסי' רס"ו שמה שאמרו תוכ"ד לאו כדיבור דמי בקידושין, היינו כשהמקדש עביד מעשה דאז אינו יכול לחזור, אבל כשהעדים אומרים פלוני קידש, או האב שאמר קידשתי את בתי בזה יכולים לחזור תוך כדי דיבור, כי לא עבדו מעשה, והוי כעדות שמהני חזרה תוך כדי דיבור, ועיין בב"ש.

ט. רמב"ם פ"ו מנחלות הלכה א' והוא ממשנה ב"ב ק"ל ע"א ומוסכם מן התנאים שכל שאמר בלשון ירושה על מי שאינו ראוי ליורשו לא אמר כלום. באר הגולה אות א'. ואפי' בשכיב מרע אין יכול לעקור ירושה. סמ"ע ס"ק ב'.

ובפעמוני זהב הביא שגם במטלטלין ולא רק בקרקעות שייך איסור לעקור ירושה מן התורה, ועוד כתב שאין לנדות מי שהעביר ירושה מיורשיו מדלא נמנה עם כ"ד דברים שמנדים עליהם. גם כתב במי שהוריש ממונו למי שאין ראוי ליורשו אבל התנה שאם יהיו בניו של המוריש נוהגים כשורה יחזור להם גם בכך עובר איסור הואיל ומניעת דבר זה משום שאסור לעקור נחלה דאורייתא. ועוד אפי' להניח איזה דבר משום ירושה דאורייתא והשאר יעשה בו מה שלבו חפץ אסור דגם אם לא יהיה בנו נוהג כשורה או נוהג כשורה, אפשר בבן בנו עד סוף כל הדורות שינהג אחרת. עוד כתב הרב דאם ציוה שבן בנו ירש אותו במקום שיש לו בן דלא מהני והוא מהכנה"ג.

י. שם במשנה קכ"ו ע"ב וק"ל ע"א.

שכיב מרע^ב פלוני אחי ירשני מכלל אחי, או בתי תירשני מכלל בנותי או שריבה לאחד ומיעט לאחר^ל דבריו קיימים בין שאמר בכתב^מ או בע"פ.

א ג. היו לו בנים רבים ואמר בני פלוני ירשני לבדו אם אמר זאת בע"פ דבריו קיימים^נ, אבל כתב כל נכסיו לבנו לא עשאו אלא אפוטרופוס כמו שנתבאר בסי' רמ"ו סעיף ד'.

דף קל:

עין משפט א.

הו"מ סימן רפא סעיף ד

ד ו. במה דברים אמורים בפשוטים אבל בבכור אם אמר יירש כפשוט^ס או שאמר לא יטול פי שנים או לא יירש פי שנים לא אמר כלום, שנאמר "לא יוכל לבכר את בן האהובה".

* אפי' במקום שנהגו שאין הבכור נוטל פי שנים אין לילך אחר המנהג^ע הואיל והוא נגד התורה.

כ. דוקא בשכיב מרע שיכול לומר בלשון ירושה ולא בבריא, וכ"כ הטור בשם רב האי גאון. סמ"ע ס"ק ב'.

ל. כך הוסיף הרמ"א והוא מרשב"ם ב"ב קכ"ו ע"ב ד"ה ואם אמר. ועיין בסעיף ו' בשו"ע ובגאון שם אות י"ח שכתב דאם יש בכור והשוה אותו עם הפשוט לא אמר כלום כמבואר בסעיף ו' וכאן איירי באין בכור, ע"ש.

מ. דרק בבן ובכתב אמרינן שעשה אותו אפוטרופוס כמבואר בסוף הסעיף, ובסי' רמ"ו.

נ. כתב ה"ה שם בהלכה ב' דחילוק זה הוא מוכרח דלא תיקשי מה שקי"ל בדף קל"א ע"ב דהכותב כל נכסיו לבנו לא עשאו אלא אפוטרופוס, וכמבואר בסי' רמ"ו סעיף ד'. ולדעת מר"ן רק בבנו אמרינן שעשאו אפוטרופוס ולא בבתו, ובבנו אין חילוק בין כתב לו בלשון ירושה או מתנה הרי הוא רק אפוטרופוס, אבל לדעת הרמ"ה והרא"ש אינו כן דאפי' בבת עשה אותה אפוטרופוס, וכמו שכתב הרמ"א בסי' רמ"ו סעיף ו'. סמ"ע ס"ק ג'.

ס. דאפי' ר"י ב"ב ק"ל ע"א מודה בבכור משום שנאמר לא יוכל לבכר. ובסעיף ב' בשו"ע באין בכור אבל ביש בכור אין דבריו קיימין אצל הבכור כיון שאמר בלשון ירושה ואע"פ שלא הזכיר הבכור בפירוש וכמבואר בסעיף ו'. באר הגולה אות ט'.

ע. ממהרי"ק שורש ח'.